

**A sociological study of the conceptualization of
sports metaphors in the discourse of
the development of disabled sports (case study:
women and men disabled athletes in Tehran in 1401)**

Aboolfazl Tajarrod^{*}

Sadigheh Rezaeepasha^{**}

Abstract

The present study aims to sociologically conceptualize sports metaphors in the discourse of disabled people. This research was conducted using qualitative research method and thematic analysis strategy. The statistical population was 30 male and female disabled athletes from the Paralympic teams who were selected in person and voluntarily using theoretical and judgmental sampling. In the current research, the interview data were categorized into three levels of basic themes, organizing themes and overarching themes in the coding process, then these themes were drawn as a conceptual model map and the salient themes of each of these three levels were shown along with the relationships between them. became. The comparison of the results obtained from the analysis of the conceptualization of Paralympic disabled sports metaphors shows that in the metaphors related to men and women, a kind of gendered metaphor is observed, and it is an indication of the existence of "gendered language" that exists in the vocabulary of women.

Keywords: Sports metaphors, disabled men and women athletes, discourse, sports development, theme analysis.

^{*} PhD in Sociology of Sport, Department of Sociology of Sport, Faculty of Social Sciences, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author),
Tajarrod.abolfazl@gmail.com

^{**} PhD in Sociology of Sport, Department of Sociology of Sport, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran, rezaeepasha@yahoo.com

Date received: 11/07/2024, Date of acceptance: 01/03/2025

Introduction

Sports discourse unconsciously determines the speaking and writing styles of those involved in sports, and in fact, it affects the unconscious of these people and surrounds them; that is why the ways of speaking of these people are also determined by the sports discourse that dominates them, and these discourses also affect their thoughts. The present article aims to sociologically study the conceptualization of sports metaphors in the discourse of developing sports for the disabled.

Materials & methods

This research was conducted using qualitative research method and thematic analysis strategy. The statistical population was 30 disabled athletes (male and female) from Paralympic teams who were selected using judgmental and theoretical sampling in person and voluntarily. In the present study, the interview data were categorized in the coding process into three levels of basic themes, organizing themes, and overarching themes. Then, these themes were drawn in the form of a conceptual model map and the prominent themes of each of these three levels were shown along with the relationships between them.

Discussion & Result

In the metaphors related to men and women, a kind of sexist metaphor is observed, indicating the existence of "sexist language" that exists in the vocabulary of women's interactions and in a way describes the words that are derogatory to female athletes. This form of language use is considered a form of violence against female athletes that is used directly and indirectly every moment and every second in the sports environment, the media, and even by intellectuals, writers, media presenters, and anyone who uses a tool called language.

Conclusion

The results obtained in this article show that gendered language with an emphasis on gender is a social construct that linguistic discourse in conceptualizing sports metaphors in the development of disabled sports in recent years has changed words to de-genderize. Of course, this is a good effort. However, to de-genderize language, only changing words does not solve the problem, but social norms and intellectual foundations about femininity and masculinity must change. Language, like other social processes, is also related to the gender system. In this regard, the discourse of

conceptualizing sports metaphors in the development of disabled sports is necessary as models for analyzing, interpreting, and critiquing gender discourse for the de-genderization of language in all areas.

Bibliography

- Abdalahi, Hamid (2010). Stigma and social identity: a case study of stigmatizing social factors on people with obvious physical disabilities in Rasht. *Iranian Journal of Social Issues*, 5 (2), 15-25. (In Persian)
- Abdullahi Kiwani, Seyedah Zahra (2012). *Disability and daily life in Tehran*. Tehran: Tisa Publications. (In Persian)
- Giulionotti, Richard (1391). *Critical sociology theories in sports*. Afsana Tavasli (translator). Tehran: Nash Alam. (In Persian)
- Goffman, Ervink (2016). *Shame: thinking about a solution for the lost identity*. Masoud Kianpour (translator). Tehran: Publishing Center. (In Persian)
- Goodley, D. (2016). "The Politics of Resilience: Self_advocacy in the lives of people with learning difficulties, for Disability, Human Rights and Social Series." Buckingham, open university press.
- GuralnikJ. M., L.P. Fried, and M.E. Salive. (2016). "Disability as a Public Health Outcome in the Aging Population" *Annual Review of Public Health*_46.
- Hollo, Lenna.(2017). "Discrimination and cnflict prevention". Produce by Folk Bernadotte Academy, Printed by Edited Stockholm.
- Hosseini, Nagin (2013). *An introduction to disability studies with a sociological approach*. Tehran: Simai Sharq Publications. (In Persian)
- Iftikhar, Parisa (2017). *Disability challenges and policies in Iran*. Tehran: Parse Publishing House. (In Persian)
- Jabali, Khadijah (1391). *Sociology of disability*. Tehran: Scientific Publication. (In Persian)
- Jalali Farahani, Majid (1388). *Basic principles and goals of disabled sports*. Tehran: Verita publishing company and partners. (In Persian)
- Kaldi, Alireza (2013). Investigating people's attitude towards the disabled. *Social Sciences Quarterly*, 11 (2), 26-8. (In Persian)
- KatherineHolland(2024)InspirationalandWorthyofCharity:(Mis)Representations of Disability in Sport Media. *journals.sagepub.com*. <https://doi.org/10.1177/21674795231170542>
- Maria Luíza Tanure Alves & Maria João Carvalheiro Campos(2024)School physical education and disabled students: what about Paralympic sports? *Journal of Curriculum* .Pages 191-206. <https://doi.org/10.1080/00220272.2024.2306346>
- Maria Luiza Tanure Alves, Mey A. van Munster, Isabella dos Santos Alves & Joslei Viana de Souza(2024)The 'normal' physical education classes: the ableism facing the inclusion of

disabled students. *Journal of Disability & Society*. Pages 469-484. <https://doi.org/10.1080/09687599.2022.2071679>

Minutes of Rezaei, Saeed (2015). Physical education and sports for the disabled. Mashhad: Ferdowsi University of Mashhad. (In Persian)

Mohseni Tabrizi, Alireza (1395). Qualitative research method in interpretation schools. Tehran: Information Publications. (In Persian)

Qane Ezzabadi, Farzaneh (2013). Lived experiences of girls over 30 years old in the hot field of stigma caused by celibacy. *Iranian Journal of Social Issues*, 2 (1), 15-28. (In Persian)

Quillian L. (2016). "New approaches to understanding racial prejudice and discrimination." *Annu. Rev. Sociol.* 32:299-328

Rahmani, Behzad (2018). The role of proper design of sports complexes in Tehran in increasing the social interactions of physically-motor disabled people. *Journal of Urban Studies*, 33 (2), 65-96. (In Persian)

Ritzer, George (1392). Contemporary sociological theory and its classical roots. Khalil Mirzaei, Ali Baghai Sarabi (translator). Tehran: Sociologists Publications. (In Persian)

Zarin Sosefian, Gholamreza (2015). The disabled: a sociological approach to the social exclusion of the disabled. Qom: Sepherandisheh Publications. (In Persian)

مطالعه جامعه‌شناختی مفهوم‌سازی استعاره‌های ورزشی در گفتمان توسعه ورزش معلولین (مطالعه موردی: زنان و مردان ورزشکار معلول شهر تهران در سال ۱۴۰۱)

ابوالفضل تجرد*

صدیقه رضایی پاشا**

چکیده

مقاله حاضر با هدف مطالعه جامعه‌شناختی مفهوم‌سازی استعاره‌های ورزشی در گفتمان توسعه ورزش معلولین می‌باشد. این تحقیق به روش پژوهش کیفی و با استراتژی تحلیل مضمون انجام شده است. جامعه آماری، ۳۰ ورزشکاران معلول (زن و مرد) از تیم‌های پارالمپیک که با استفاده از نمونه‌گیری قضاوتی و نظری که به صورت حضوری و داوطلبانه انتخاب شده‌اند. در تحقیق حاضر داده‌های مصاحبه در فرآیند کدگذاری در سه سطح مضامین پایه، مضامین سازمان دهنده و مضامین فراگیر دسته‌بندی گردیدند سپس این مضامین به صورت یک نقشه الگوی مفهومی رسم و مضامین برجسته هر یک از این سه سطح همراه با روابط میان آنها نشان داده شد. مقایسه نتایج بدست آمده از تحلیل مضمون مفهوم‌سازی استعاره‌های ورزشی معلولین پارالمپیک نشان می‌دهد که در استعاره‌های مربوط به مردان و زنان نوعی استعاره‌ی جنسیت زدگی مشاهده می‌شود و حکایت از وجود «زبان جنسیت زده» است که در واژگان برخورد زنان وجود دارد

* دکتری تخصصی جامعه‌شناسی ورزش، گروه جامعه‌شناسی ورزش، دانشکده علوم اجتماعی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)، Tajarrood.aboolfazel@gmail.com

** دکتری تخصصی جامعه‌شناسی ورزش، گروه جامعه‌شناسی ورزش، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، rezacepasha@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۲۱، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۱۱

کلیدواژه‌ها: استعاره های ورزشی، زنان و مردان معلول ورزشکار، گفتمان، توسعه ورزش، تحلیل مضمون.

۱. مقدمه و بیان مساله

هدف از نگارش این مقاله، ارائه روشی برای درک مفهوم سازی استعاره های ورزشی در گفتمان توسعه ورزش معلولین می باشد که سعی نگارنده بر این معنا است به رابطه میان زبان و تفکرگفتمانی جامعه ورزشی بپردازد، انتخاب واژه ها و عبارت برانگیزاننده احساسات توسط ورزشکاران معلول، سیاستمداران، صاحبان رسانه و... نقش دارند. استعاره ها غالباً اثرگذارند چرا که شیوه های خاص نگاه به جهان را به ما می قبولانند. باور داریم که درک بهتر زبان، اساس خلق جامعه ای بهتر است.

در پس هر گفتاری انگیزه های اجتماعی و فرهنگی وجود دارد که بر باورهای پنهان نهفته در متون، ساخت و معنی گفتمان دلالت دارد و رویکرد گفتمان شناسی انتقادی تلاش در شناسایی و کشف این ایدئولوژی است (کریمی فیروزجایی، ۱۳۹۶: ۲۳). گفتمان ها همواره تلاش می کنند با کنترل ذهن مخاطب به گفتمان قدرت تبدیل شوند. گفتمان ورزشی به صورت ناخودآگاه شیوه های گفتاری و نوشتاری دست اندرکاران ورزش را تعیین می کند و در واقع، بر ناخودآگاه این افراد تأثیر می گذارد و آنها را در خود احاطه می کند؛ به همین دلیل است که شیوه های صحبت کردن این افراد هم توسط گفتمان ورزشی که بر آنها حاکم است، تعیین می شود و این گفتمان ها بر افکار نیز تأثیر می گذارند (اسدی، ۱۴۰۰). یکی از پدیده های زبانی بسیار رایج که پس از اثر جریان ساز لیکاف و جانسون (Lakoff & Johnson). از جایگاهی ویژه در نظام فکری، معنایی و زبانی بشر برخوردار شد، استعاره است. بررسی استعاره به منزله مؤلف های حاکم بر نظام مفهومی و رایج در زبان، می تواند ایدئولوژی نهفته در پس گفتمان سیاسی را آشکار کند. معلولیت یک موضوع گفتمانی است که از زبان حاصل می شود (افتخار، ۱۳۹۷: ۳۹)، معلولیت مخلوق و بر ساخته نظام فکری جامعه است و این نظام فکری ترکیب شبکه مانند گسترده ای است از همه سخنان و نوشته ها و ضرب المثل ها و اشعار و داستان ها و فیلم ها و عکس ها و قوانین چیزی را شکل می دهد که ما به آن گفتمان معلولیت می گوئیم (حسینی، ۱۳۹۳: ۴). با توجه به این که معلولیت، مفهومی جامعه شناختی است و به فردی اطلاق می شود که از محرومیت های ناشی از ناتوانی در جامعه رنج می برد می توان به اهمیت بحث گفتمان و چگونگی

بازتولید قدرت مفاهیم در جامعه پی برد. معلولیت بر اساس نظریه های جامعه شناختی در سطح جامعه نگریسته می شود و آن چه به آن معنا می بخشد نوع باوری است که افراد به فرد معلول دارند. (جبلی، ۱۳۹۱: ۱۴). معلولان ورزشی با توجه به نوع فیزیولوژیکی بدن معلول (علل مادرزادی، علل اکتسابی) به طور طبیعی محدودیت‌هایی برای انجام ورزش کردن دارند اما همواره با یکسری موانع روبرو هستند که ناشی از جامعه، نهادها و ساختارهای جامعه ورزشی است، تاثیر و نقش نهادهای چون (نهاد ورزش، نهاد خانواده، نهاد آموزش و پرورش، نهاد مذهب، نهاد سیاست، نهاد اقتصاد) از طریق قوانین، سیاست‌ها و رویه‌هایی که اعمال می‌کنند و کنشگران ورزشی (از مربی گرفته تا هم تیمی‌های ورزشی معلول ورزشکار) پر رنگ است که نسبت به ورزشکار معلول (بر حسب جایگاه ورزشی ورزشکار معلول و شدت معلولیت، جنسیت، و بازی خراب کردن...) فرایند داغ‌ننگ می‌زنند که این فرایند در فضای اجتماعی و میدان جامعه ورزشی ایران اتفاق می‌افتد (تجرد و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۰). در این پژوهش، در پی آنیم که به مطالعه جامعه شناختی مفهوم سازی استعاره های ورزشی در گفتمان توسعه ورزش معلولین بپردازیم و پاسخی برای این پرسش بیابیم: آیا در استعاره های مورد استفاده در گفتمان توسعه جامعه ورزشی معلولین شباهت‌ها یا تفاوت‌هایی دیده می‌شود و اگر دیده می‌شود، چگونه می‌توان آنها را تبیین کرد؟

فرض بنیادین این پژوهش این است که مفهوم سازی استعاره های ورزشی در گفتمان توسعه ورزش معلولین، یک برساخته‌ای اجتماعی، فرهنگی، زبانی و گفتمانی است؛ لذا این پژوهش با تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی به دست آمده از داده‌های متنی مصاحبه ضمن رسیدن به پاسخ سوال فوق و ترسیم مدل مفهومی از استعاره های ورزشی در گفتمان توسعه ورزش معلولین، در صدد است تا الگویی جامعه شناختی مناسب برای تحلیل مفهوم سازی استعاره های ورزشی در گفتمان توسعه ورزش معلولین طراحی نماید.

۲. پیشینه تحقیق

رضایی پاشا و همکاران (۱۴۰۲) در تحقیقی به بازنمایی جنسیت در خبرهای ورزشی از دیدگاه جامعه شناسی پرداختند. در این تحقیق، داده‌های متنی خبرهای ورزشی المپیک ۲۰۲۰ توکیو و ۲۰۱۶ ریو در روزنامه ی شرق را که به صورت نمونه گیری هدفمند انجام

شده است، با استفاده از روش تحقیق کیفی و بر اساس روش تحلیل تماتیک مورد بررسی قرار دادند. یافته‌ها پژوهش نشان می‌دهد که، مفاهیم «هژمونی، استعاره‌های ورزشی، فراواقعیت» برای ترسیم بازنمایی جنسیت، نقش کلیدی دارد (رضایی پاشا و همکاران، ۱۴۰۲).

عزتی لارسری و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیقی به بررسی میزان کاربرد استعاره‌های مفهومی توسط مجریان برنامه‌های ورزشی سیما پرداختند. در این تحقیق، نشان داد که مجریان، برای مفهوم سازی ورزش، به ترتیب از استعاره‌های مرتبط با نبرد (۳۳/۶۳ درصد)، استعاره‌های مرتبط با ابزار مکانیکی (۲۱/۲۴ درصد)، استعاره‌های مرتبط با طبیعت (۱۷/۲۶ درصد) و استعاره‌های مرتبط با سیاست (۱۱/۹۵ درصد) استفاده کرده‌اند (عزتی لارسری و همکاران، ۱۴۰۱).

اسدی و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیقی به بررسی مفهوم سازی های استعاری در گفتمان ورزش فوتبال براساس رویکرد پیکره بنیاد به تحلیل انتقادی استعاره پرداختند. در این تحقیق، نشان داد که یکی از خصیصه های زبان ورزش، ترویج استعاره های جنگ است (اسدی و همکاران، ۱۴۰۱).

باترورث، مایکل ال (batrors, mayekl al)، (۲۰۲۲) در تحقیقی به بررسی استعاره های و نشانه های ورزشی در مطبوعات آمریکا پرداختند و نشان داد چگونه واژه نامه های تخصصی ورزش و جنگ ترکیب می شوند تا اهداف نظامی جنگ خلیج برای مردم آمریکا و جامعه جهانی نشان داده شود (باترورث، مایکل ال، ۲۰۲۲).

کاوسی (Kövecses, Zoltán)، (۲۰۲۳) در تحقیقی به بررسی کاربرد خلاقیت گفتمان استعاره های ورزشی در مطبوعات پرداختند و نشان داد این استعاره همانند اتهامی است که سربازان حرفه ای علیه سیاستمداران مطرح می کنند مبنی بر اینکه آنها جنگ را مسابقه ای می پندارند که گویی هیچگونه تلفات انسانی و پیامدهای وخیم ندارد (کاوسی، ۲۰۲۳).

کالوو اورتگا (Elena Calvo-Ortega)، (۲۰۲۰) پوشش خبری ورزش کاران زن در جریان بازی های المپیک ۲۰۱۶ ریو را مورد مطالعه قرار دادند. برای این کار، از روش تجزیه و تحلیل محتوا استفاده شد. نتایج تحلیل ۸۶۱ خبر، نشان داد که میزان پوشش زنان ورزشکار در طول دوره ی المپیک با توجه به اطلاعات روزانه ی ارائه شده در خارج از دوره ی المپیک، افزایش یافته است. البته این افزایش پوشش هرگز از میزان پوشش دریافتی ورزش های مردان فراتر نرفت. با وجود این، از نظر اهمیتی که به اخبار داده می شود و به دلیل مرتبط

بودن مسابقات ورزشی و موفقیت‌های تیم ملی زنان در این دوره عدالت خاصی بین جنسیت وجود دارد این نتایج در مقایسه با این واقعیت است که زنان اسپانیایی بیش‌تر از مردان در بازی‌های المپیک که در ریو دو ژانیرو در سال ۲۰۱۶ برگزار شد، مدال‌های المپیک را کسب کردند (کالوو اورتگا، ۲۰۲۰).

۳. ملاحظات نظری

تحلیل انتقادی استعاره (Critical Metaphor Analysis)، این نظریه، ارائه‌ی روشی برای درک بهتر رابطه‌ی میان زبان و تفکر است در این نظریه ما انتقال ساده واژه‌ها را بررسی نمی‌کنیم بلکه با نوعی اندیشه‌ورزی که بین بافت‌ها مطرح می‌گردد، سروکار داریم. رویکرد تحلیل انتقادی استعاره نشان می‌دهد کدام دسته از عوامل بر انتخاب واژه‌ها و عبارات برانگیزاننده‌ی احساسات توسط قدرتمندان جامعه، سیاست‌مداران، صاحبان رسانه و ورزش، نقش دارند؟ استعاره‌ها غالباً اثر گذارند (حتی به قول لیکاف (George Lakoff): استعاره‌ها می‌توانند کشنده باشد)؛ چراکه شیوه‌های خاص نگاه به جهان را به ما می‌قبولانند. (چارتریس بلک (Jonathan Charteris Black، ۱۳۹۸: ۳). این باور وجود دارد که درک بهتر زبان، اساس خلق جامعه‌ای بهتر است. تحلیل انتقادی استعاره، روشی برای آشکارسازی ایدئولوژی‌ها، نگرش‌ها و باورهای زیربنایی است. بنابراین ابزاری حیاتی برای درک و فهم بیش‌تر روابط پیچیده بین زبان، اندیشه و بافت اجتماعی در اختیار می‌گذارد (چارتریس بلک، ۱۳۹۸: ۱۳). محقق معتقد است که کاربست استعاره‌های جنگ در گزارش‌های ورزشی نوعی زبان رقابتی را در نظام‌های اجتماعی ایجاد و تقویت می‌کند که برای همه‌ی اشکال رفتار رقابتی اجتماعی ارزش‌گذاری بالایی قایل هستند. استعاره‌های مفهومی برای ورزش‌های خاص از قبیل فوتبال، جنگ است و بسکتبال یک بازی جنگنده، غیره... به طور ضمنی، به بازنمایی معنایی در سطح بالاتر اشاره می‌کند: ورزش، مبارزه برای بقاست. بنابراین اگر فوتبال، جنگ است، پس می‌توان گفت که جنگ‌ها نیز گویی نوعی مسابقه‌ی فوتبال هستند. این ادعا از لحاظ ایدئولوژیک بسیار مهم است؛ زیرا اگر استعاره‌های برخورد در گزارش‌های ورزشی به هنجار تبدیل گردند، می‌توانند این زیربنای مفهومی را القا کنند که جنگ‌های واقعی طوری بازنمایی شوند که گوئی «صرفاً» مسابقه‌ای ورزشی هستند. البته این می‌تواند مقاومت در برابر جنگ را به حداقل برساند. همچنین در این سطح پنهان، استعاره‌های گزارش ورزشی دارای ویژگی‌های معناشناختی مشابه با ویژگی‌های سایر انواع

گفتمان‌ها از قبیل سیاست هستند. در استعاره‌های جنسیت زدگی زبان، ارتباط میان زبان و جنسیت از اهمیت به سزایی برخوردار است که باعث گسترش و اشاعه ایدئولوژی‌های جنسیتی از طریق زبان گفتاری می‌شود (جیولیونوتی، ۱۳۹۱: ۹۵). در استعاره‌های جنسیت زدگی زبان، بعضی از صفات ارزشی جامعه فقط در انحصار مردان قرار می‌گیرد و همچنین استعاره‌های جنسیت زدگی زبان می‌تواند موجب کاربرد متمایز، تحقیرآمیز و حتی بی‌ادبانه آن نسبت به جنس دیگر در جامعه شود. میلز (Charles Wright Mills)، (۲۰۰۸) معتقد است، جنسیت‌زدگی زبان را نمی‌توان به طور ساده یک اشتباه شخصی یا لغزش زبانی دانست که به خاطر عدم تفکر یا فقدان آگاهی اتفاق می‌افتد و بنابراین با توجه و تمرکز روی اشتباهات و کاربرد گزینه‌های مناسب قابل اصلاح است. میلز معتقد است تبعیض جنسیتی درست مثل تبعیض نژادی و دیگر شکل‌های تبعیض زبانی ریشه در عوامل اجتماعی مهم‌تری دارد؛ از جمله نابرابری قدرت و نزاع بر سر این که چه کسی حق استفاده از موقعیت، منابع و امکانات را دارد (مطهری و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۵۵).

۴. روش تحقیق

این پژوهش با بهره‌گیری از روش تحلیل تماتیک به عنوان روشی برای شناخت، تحلیل الگوهای موجود در داده‌های کیفی به‌دست‌آمده از مصاحبه‌ها و داده‌های متنی و نیز روشی برای طراحی الگوی مفهومی مناسب، تلاش کرده است تا الگویی مناسب برای تحلیل مفهوم سازی استعاره‌های ورزشی در گفتمان ورزش معلولین طراحی کند. تحلیل مضمون، روشی برای شناخت تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی، تحلیل داده‌های متنی است (شیخ زاده، ۱۳۹۹: ۲۲) در تحلیل تماتیک، داده‌های متنی در آن بر اساس مقوله‌های معنایی مشترک گروه‌بندی می‌شود و در نهایت بر اساس وجوه مشترک، عبارات گروه‌بندی‌شده در هر کدام از مقولات و طی فرآیندی سلسله‌مراتبی، تم‌های اصلی و در مرحله‌ی نهایی، تم مرکزی (تم نهایی) شناسایی می‌شود (پاک سرشت، ۱۳۹۱: ۱۶۶) جامعه آماری، ۳۰ ورزشکار معلول زن و مرد از تیم‌های پارالمپیک بودند که با استفاده از شیوه نمونه‌گیری نظری و قضاوتی به صورت حضوری و داوطلبانه انتخاب شده‌اند. شاخص انتخاب نمونه به این صورت بود. ۱- ورزشکار معلول برای حضور در مصاحبه رضایت داشته باشد. ۲- ورزشکار معلول از تیم‌های پارالمپیک که یک سال فعالیت ورزشی در تیم داشته نیز شرکت کرده باشد. اندازه نمونه در این تحقیق بر مبنای شاخص اشباع نظری برابر

با ۳۰ نفر بود. شرکت کنندگان در حدود ۲۰ تا ۳۵ ساله بودند که در باشگاه ورزشی شیروودی تهران مشغول به فعالیت ورزشی بودند. مدت زمان مصاحبه با هر معلول ورزشکار ۳۰ دقیقه بوده است در این تحقیق، اهداف پژوهشی به ورزشکاران تبیین و به آنها در خصوص محرمانه بودن اطمینان خاطر داده شد. پس از آن داده‌های گردآوری شده با توجه به شیوه کدگذاری تحلیل مضمون، داده‌های مصاحبه متنی در فرآیند کدگذاری در سه سطح مضامین پایه، مضامین سازمان دهنده و مضامین فراگیر دسته‌بندی گردیدند سپس این مضامین به صورت یک نقشه الگوی مفهومی رسم و مضامین برجسته هر یک از این سه سطح همراه با روابط میان آنها نشان داده شد.

جدول ۱. وضعیت مصاحبه شوندگان در رشته‌های پارالمپیک ورزشی

رشته‌های پارالمپیک ورزشی	بسکتبال با ویلچر	والیبال نشسته	تنیس روی میز تنیس با ویلچر	تیراندازی	جودو	تیروکمان	دو و میدانی	جمع کل
مرد	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۳	۱۵
زن	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۳	۱۵

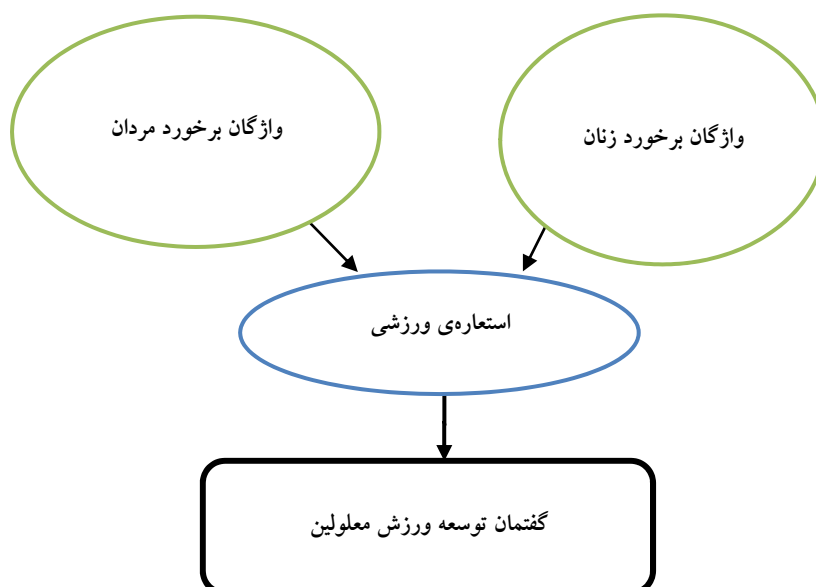
برای سنجش روایی تحلیل مضمون، از روش «ممیزی کردن از سوی داور» به این نحو که محقق با توضیح در مورد چگونگی مشتق شدن مضامین و چگونگی اخذ تصمیم در طول پژوهش برای ممیزی و تایید آن به دست داور استفاده نمود که قابلیت اطمینان نتایج تحقیق افزایش می‌یابد. در پژوهش پیش رو این کار توسط چند تن از اساتید جامعه‌شناسی ورزش انجام گردید. جهت سنجش پایایی از روش هولستی (Holsti, s coefficient of reliability)، استفاده شد. درصد توافق ۰/۹۱ بدست آمد که نشان می‌دهد نتایج پژوهش از قابلیت اعتماد بالایی برخوردار است.

۵. یافته‌های پژوهش

با توجه به کدبندی‌ها و تحلیل‌های انجام‌گرفته بر روی ۱۹۰ داده‌های مصاحبه متنی، مهم‌ترین مضمون‌های استخراج‌شده به شرح جدول ذیل می‌باشد.

جدول ۲. مضامین تحلیل مفهوم سازی استعاره های ورزشی در گفتمان توسعه ورزش معلولین

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون اصلی	مصادیق های ورزشی
گفتمان ورزش معلولین	استعاره‌های ورزشی	واژگان برخورد زنان	روپاه شل، چلاق، ضیفه، سلیطه، حمام زنانه، دختر ترشیده، حلزون، لاک پشت، کودن، احمق، بی عرضه، عقب مانده ذهنی، دست و پاچلفتی، بیمار بدبخت، احمق پیر، ناقص العضو، بمیرید، بجنگید، حمله برق آسا،
		واژگان برخورد مردان	ژنرال، فرمانده، جنگنده، پادشاه، سلطان، سنگریان، سرباز، شلیک، مثل بنز حرکت کن، شاه ماهی، شیر، پهلوان، دلاور، قهرمان، جوانمرد

نمودار ۱. مفهوم‌سازی استعاره‌های ورزشی در گفتمان توسعه ورزش معلولین

با توجه به یافته‌های جدول فوق، واژگان برخورد، در دو سطح استعاره قابل طبقه‌بندی است: ۱) استعاره‌های مربوط به مردان؛ ۲) استعاره‌های مربوط به زنان. در استعاره‌های مربوط به مردان و زنان نوعی استعاره‌ی جنسیت‌زدگی مشاهده می‌شود و حکایت از وجود «زبان جنسیت‌زده» دارد که در واژگان برخورد زنان وجود دارد و به نوعی توصیف واژه‌های تحقیرشده را برای ورزشکار زن بیان می‌کند که این شکل از کاربرد زبان نوعی خشونت علیه زنان ورزشکار تلقی می‌شود که هر لحظه و هر ثانیه در محیط ورزشی، رسانه‌ها و حتی از سوی روشنفکران و نویسندگان و مجریان اصحاب رسانه و هر

کسی که از وسیله ای به نام زبان استفاده می کند به صورت مستقیم و غیرمستقیم به کار می‌رود.

۶. بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با اتخاذ رویکردی کیفی و با استراتژی تحلیل مضمون کوشید مفهوم سازی استعاره های ورزشی در گفتمان توسعه ورزش معلولین ارائه دهد. براساس یافته های پژوهش حاضر، در داده های مصاحبه متنی، مضمون اصلی (استعاره های ورزشی) برای ترسیم گفتمان توسعه ورزشی نقش کلیدی داشتند. تحلیل یافته های این تحقیق با کارهای پیشین در بعد پارادایم انتقادی همچون لیکاف (از لحاظ تحلیل انتقادی استعاره)، رضایی پاشا و همکاران (۱۴۰۲)، عزتی لارسری و همکاران (۱۴۰۱)، اسدی و همکاران (۱۴۰۱)، کالوو اورتگا (Elena Calvo-Ortega)، (۲۰۲۰)، باترورث، مایکل ال (batrors, mayekl al)، (۲۰۲۲)، کاوسی (Kövecses, Zoltán)، (۲۰۲۳) همسو است ولی آنچه‌ی که در این پژوهش کار محقق را با تحقیقات پیشین متمایز می کند و تحلیل جامعه شناختی مفهوم سازی استعاره های ورزشی در گفتمان توسعه ورزش معلولین در این پژوهش را برجسته می کند، پدیده «زبان جنسیت زده» با توجه به شرایط اجتماعی و فرهنگی که حاکم بر جامعه ورزشی ایران است. زبان جنسیت زدگی ورزش به عنوان یک پدیده جاری در زندگی بشر، نقش مند است. وائل (Vanel)، (۱۹۹۲) معتقد است زبان جنسیت زدگی ورزشی موجب ایجاد یک سبک مجزا در زبان شده است. زبان جنسیت زدگی ورزشی به سبب ارتباط تنگاتنگ خیل عظیمی از افراد با این زبان، ویژگی های خاص خود را دارد. استعاره های مفهومی ورزشی به منظور ساده سازی درک مفاهیم انتزاعی و پیچیده بکار می روند و درک مطالب را آسان تر می کنند در مضمون سازمان دهنده این پژوهش در استعاره های ورزشی به دو بخش مضمون اصلی، واژگان برخورد زنان، واژگان برخورد مردان مواجهه بودیم. در واژگان برخورد مردان و زنان با دو نوع استعاره: استعاره ی جنگی و استعاره ی جنسیت زدگی مواجهه هستیم؛ از یک طرف استعاره ی جنسیت زدگی حکایت از وجود نوعی «زبان جنسیت زده» دارد که کاربرد آن تمایزی نامربوط یا ناعادلانه را در میان جنسیت های مختلف به وجود آورده و یا ترویج می نماید که بازتابی از جنسیت زدگی نظام اجتماعی و خشونت اجتماعی است و از طرفی دیگر در استعاره های جنگ نوعی زبان رقابتی را در نظام های اجتماعی ایجاد و تقویت می گردد که در اینجا بین هر دو جنس

ورزشکار (مرد و زن) یکسان نبوده است. در نهایت نتایج بدست آمده در در مقاله حاضر نشان می‌دهد که، زبان جنسیت زده با تأکید بر جنسیت یک برساخته ای اجتماعی است که گفتمان زبان شناختی در مفهوم سازی استعاره های ورزشی در توسعه ورزش معلولین در سال‌های اخیر برای جنسیت‌زدایی دست به تغییر واژه‌ها زده است. البته این کار تلاش خوبی است. اما برای جنسیت‌زدایی زبان، تنها تغییر واژه مسئله را حل نمی‌کند بلکه باید هنجارهای اجتماعی و مبانی فکری در مورد زنانگی و مردانگی تغییر کند. زبان نیز مانند سایر فرایندهای اجتماعی با نظام جنسیتی درارتباط‌اند. در این راستا گفتمان مفهوم سازی استعاره های ورزشی در توسعه ورزش معلولین همچون الگوهای برای تحلیل، تفسیر و نقد گفتمان جنسیتی برای جنسیت‌زدگی زبان در تمام عرصه‌ها ضروری است.

محدودیت‌ها:

یکی از خصوصیات پژوهش های کیفی با رویکرد تحلیل مضمون ، انعطاف پذیر بودن آن است، اگر چه انعطاف پذیری یک مزیت تحلیل مضمون است اما می تواند یک عیب نیز باشد، زیرا راهکارهای خاصی برای تحلیل های سطح بالاتر ارائه نمی کند ، از این رو ممکن است پژوهشگر خود تصمیم بگیرد که روی چه چیزی در داده ها تمرکز کند. این امر در پژوهش حاضر نیز دخیل بوده است.

تشکر و قدردانی: نویسندگان بر خود لازم می دانند از معلولین ورزشکاران زن و مرد شرکت کننده در این پژوهش که بدون حضور آنها انجام این مطالعه میسر نبود، تقدیر و تشکر به عمل آورند .

کتاب‌نامه

- اسد، محمدرضا (۱۳۸۴). تربیت بدنی و ورزش معلولین، تهران: دانشگاه پیام نور.
- اسدی، محمد، گلفام ارسلان و سلطانی سیدعلی اصغر (۱۴۰۱). مفهوم سازی های استعاره در گفتمان ورزش فوتبال براساس رویکرد پیکره بنیاد به تحلیل انتقادی استعاره. فصلنامه مطالعات مدیریت ورزشی. دوره ۱۴، شماره ۷۳، مرداد و شهریور، ص ۳۱۴-۲۸۷
- افتخار، پریسا (۱۳۹۷). معلولیت چالش ها و سیاست ها در ایران. تهران: نشر کتاب پارسه.

مطالعه جامعه‌شناختی مفهوم‌سازی ... (ابوالفضل تجرد و صدیقه رضایی پاشا) ۵۸۱

پاک سرشت، سلیمان؛ حسینی، حاتم و مینا اینانلو (۱۳۹۱) «تحلیل تماتیک رفتارهای بدنی در بین دختران و زنان تهرانی»، فصل‌نامه‌ی انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، سال ۸، شماره‌ی ۲۸، پاییز: ۱۴۷-۱۶۹

تجرد، ابوالفضل، قدیمی، بهرام، علی پور درویشی، زهرا، حجت، شهلا، شجاعی، معصومه. (۱۴۰۱). فهم جامعه‌شناختی داغ‌ننگ در ورزش معلولین شهر تهران. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، دوره ۲۱، شماره ۵۷، ۴۱۸-۳۹۵. doi: 10.22034/ssys.2022.1067.1729

جبلی، خدیجه (۱۳۹۱). جامعه‌شناسی معلولیت. تهران: نشر علمی. جیولیونوتی، ریچارد (۱۳۹۱). نظریه‌های جامعه‌شناسی انتقادی در ورزش. افسانه‌توسلی (مترجم). تهران: نشر علم.

چارتیس بلک، جانانان (۱۳۹۸) تحلیل انتقادی استعاره: رویکردی شناختی - پیکره‌ای، ترجمه‌ی یکتاپناه پور، تهران: انتشارات لوگوس.

حسینی، نگین (۱۳۹۳). درآمدی بر مطالعات معلولیت با رویکرد جامعه‌شناسی. تهران: انتشارات سیمای شرق.

رضایی پاشا، صدیقه و شریفی فر فریده و شارع پور محمود و کیا علی اصغر (۱۴۰۲). بازنمایی جنسیت در خبرهای ورزشی از دیدگاه جامعه‌شناسی. فصلنامه علمی مطالعات اجتماعی و روانشناختی زنان. سال ۲۱، شماره ۲، پیاپی ۷۵، تیر، ص ۶۱-۳۴

شیخ‌زاده؛ محمد و همکاران. (۱۳۹۹). تحلیل مضمون: مفاهیم، رویکردها و کاربردها. تهران: نشر لوگوس

عزتی لائرسری، ابراهیم و عاشقی بهنام (۱۴۰۱). بررسی میزان کاربرد استعاره‌های مفهومی توسط مجریان برنامه‌های ورزشی سیما. فصلنامه مطالعاتی و تحقیقاتی وسایل ارتباط جمعی، سال سی و چهارم، شماره ۲، پیاپی ۱۳۱، ص ۱۷۸-۱۶۱

کریمی فیروزجایی، علی (۱۳۹۶). بررسی تیتروزیانه‌های ورزشی از دیدگاه گفتمان‌شناسی انتقادی: مطالعه موردی مسابقات تیم‌های پرسپولیس ایران و الهلال عربستان. فصلنامه پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، سال ششم، شماره ۳ (۲۳ پیاپی)، زمستان ۱۳۹۶، ص ۳۲-۲۱

مطهری، شهلا و محبوبه سعادت (۱۳۹۴) «بررسی زبان جنسیتی در مطبوعات اجتماعی ایران: مطالعه‌ی موردی چهار مجله‌ی خانوادگی پرتیراژ»، فصل‌نامه‌ی علمی - پژوهشی زبان‌پژوهی دانشگاه الزهراء، سال ۷، شماره‌ی ۱۶، پاییز: ۱۵۹-۱۳۳.

batrors, mayekl al. "varzesh, nezami gari, ve neshaneh". ketab ranpannamaye varzesh ve jameh aksford (2022): 119

Kövecses, Zoltán. «khlaghit esteari dar goftaman». motaleat loblin dar zabannpana ve adbiat madran 47.1 (2023): 55-70

OrtegaCalvo Elena (2020) News Coverage of Women Athletes during the Olympic Games, RICYDE.Revista Internacional de Ciencias del Deporte. 61(16), 267-284. <https://doi.org/10.5232/ricyde2020.06103>